

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 29 września 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących –
Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 – Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego –
Świadczenia rodzinne – Wypłata z mocą wsteczną – Przeprowadzka beneficjenta do innego
państwa członkowskiego – Artykuł 81 – Pojęcie „wniosku” – Artykuł 76 ust. 4 –
Obowiązek wzajemnego informowania i współpracy – Nieprzestrzeganie –
Dwunastomiesięczny termin przedawnienia – Zasada skuteczności

W sprawie C-3/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez High Court (wysoki sąd, Irlandia) postanowieniem z dnia
30 listopada 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 4 stycznia 2021 r., w postępowaniu:

FS

przeciwko

The Chief Appeals Officer,

The Social Welfare Appeals Office,

The Minister for Employment Affairs,

The Minister for Social Protection,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: J. Passer, prezes izby, F. Biltgen (sprawozdawca) i N. Wahl, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Pikamäe,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu FS – S. Kirwan, solicitor, A. McMahon, BL i D. Shortall, SC,

* Język postępowania: angielski.

- w imieniu The Chief Appeals Officer, The Social Welfare Appeals Office, The Minister for Employment Affairs oraz The Minister for Social Protection – M. Browne, A. Joyce, J. Quaney, w charakterze pełnomocników, których wspierali K. Binchy, barrister i C. Donnelly, SC,
 - w imieniu rządu czeskiego – J. Pavliš, M. Smolek i J. Vlácil, w charakterze pełnomocników,
 - w imieniu Komisji Europejskiej – B.-R. Killmann i D. Martin, w charakterze pełnomocników,
- podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii, wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 76 ust. 4 i art. 81 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. 2004, L 166, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między skarżącą w postępowaniu głównym, FS, a Chief Appeals Officer (dyrektorem urzędu odwołań ds. zabezpieczenia społecznego, Irlandia), Social Welfare Appeals Office (urzędem odwołań ds. zabezpieczenia społecznego, Irlandia), Minister for Employment Affairs (ministrem pracy) i Minister for Social for Protection (ministrem zabezpieczenia społecznego) w przedmiocie oddalenia wniosku FS o wypłatę zasiłku rodzinnego z mocą wsteczną.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Artykuł 76 ust. 4 i 5 rozporządzenia nr 883/2004, zatytułowany „Współpraca”, stanowi:

„4. Instytucje i osoby objęte niniejszym rozporządzeniem zobowiązane są do wzajemnego przekazywania informacji oraz do współpracy w celu zapewnienia prawidłowego wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia.

Instytucje, zgodnie z zasadą dobrego zarządzania, odpowiadają na wszystkie zapytania w rozsądnym terminie i w związku z tym udzielają zainteresowanym wszelkich informacji wymaganych do wykonania praw nadanych im na mocy niniejszego rozporządzenia.

Zainteresowani muszą jak najszybciej informować instytucje właściwego państwa członkowskiego oraz państwa członkowskiego zamieszkania o wszelkich zmianach ich sytuacji osobistej lub rodzinnej, które mają wpływ na ich prawo do świadczeń na mocy niniejszego rozporządzenia.
5. Nieprzestrzeganie obowiązku informowania, o którym mowa w ust. 4 akapit trzeci, może skutkować zastosowaniem proporcjonalnych środków zgodnie z prawem krajowym. Jednakże środki te są równoważne ze środkami mającymi zastosowanie w podobnych sytuacjach na podstawie prawa krajowego i nie uniemożliwiają ani nie czynią w praktyce nadmiernie trudnym wykonywania przez ubiegających się praw nadanych im na mocy niniejszego rozporządzenia”.

- 4 Artykuł 81 tego rozporządzenia, zatytułowany „Wnioski, oświadczenia i odwołania”, stanowi:
- „Wnioski, oświadczenia i odwołania, które zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego powinny zostać wniesione w określonym terminie do władz, instytucji lub sądu zgodnie z ustawodawstwem tego państwa członkowskiego są dopuszczalne, jeżeli zostaną wniesione w tym samym terminie do odpowiednich władz, instytucji lub sądu innego państwa członkowskiego. W takim przypadku władza, instytucja lub sąd, do których zostały wniesione, przekazuje bezzwłocznie te wnioski, oświadczenia lub odwołania właściwym władzom, instytucji lub sądowi tego pierwszego państwa, bądź bezpośrednio, bądź za pośrednictwem właściwych władz zainteresowanych państw członkowskich. Data wniesienia wniosków, oświadczeń lub odwołań do władz, instytucji lub sądu innego państwa przyjmowana jest za datę wniesienia do właściwych władz, instytucji lub sądu w celu ich rozpoznania”.

Prawo irlandzkie

- 5 Artykuł 220 Social Welfare Consolidation Act 2005 [ustawy o zabezpieczeniu społecznym z 2005 r. (tekst jednolity)] z dnia 27 listopada 2005 r., w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, (zwanej dalej „ustawą z 2005 r.”), stanowi, że osoba, z którą dziecko pozostające na utrzymaniu zwykle zamieszkuje, ma prawo do zasiłku rodzinnego na to dziecko i jest określana jako „osoba uprawniona”.
- 6 Artykuł 241 ust. 1 tej ustawy stanowi, że warunkiem prawa osoby do jakiegokolwiek świadczenia jest złożenie przez nią wniosku o to świadczenie w przewidziany w tym celu sposób.
- 7 Zgodnie z art. 182 lit. k) Social Welfare (Consolidated Claims, Payment and Control) Regulations 2007 (S.I. N° 142 of 2007) – Prescribed time for making claim [rozporządzenie z 2007 r. w sprawie zabezpieczenia społecznego (skonsolidowane wnioski, płatności i kontrola) (akt wykonawczy nr 142 z 2007 r.) – przedawnienie terminu do złożenia wniosku], w wersji mającej zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym, odnośnie do wniosków o zasiłki rodzinne, wynosi dwanaście miesięcy od dnia, w którym zainteresowany spełnił warunki uprawniające do świadczenia określone w art. 220 i stał się osobą uprawnioną.
- 8 Artykuł 241 ust. 4 ustawy z 2005 r. stanowi w istocie, że niezłożenie wniosku o zasiłek rodzinny w wyznaczonym terminie powoduje utratę prawa do wypłaty z mocą wsteczną świadczeń należnych przed dniem złożenia wniosku, chyba że urzędnik rozpatrujący wniosek w pierwszej instancji lub urzędnik ds. odwołań uzna, że przekroczenie terminu do złożenia wniosku nastąpiło z uzasadnionych powodów. W tym ostatnim przypadku zasiłek rodzinny jest należny od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym wnioskodawca stał się osobą uprawnioną w rozumieniu art. 220 tej ustawy.
- 9 Artykuł 301 wspomnianej ustawy stanowi w szczególności, że urzędnik rozpatrujący wniosek w pierwszej instancji może w każdej chwili zmienić decyzję innego upoważnionego urzędnika, jeżeli po wydaniu tej decyzji nastąpiła istotna zmiana okoliczności.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 10 Skarżąca w postępowaniu głównym, obywatelka Rumunii, zawarła w 2012 r. związek małżeński w Rumunii, gdzie w grudniu 2015 r. urodziła dziecko.

- 11 Złożyła ona w tym państwie członkowskim wniosek o zasiłek rodzinny, który został jej przyznany od grudnia 2015 r. lub stycznia 2016 r.
- 12 W październiku 2016 r. małżonek skarżącej w postępowaniu głównym przeprowadził się do Irlandii w celu podjęcia tam pracy w zakładzie opieki zdrowotnej. Nie złożył on wniosku o zasiłek rodzinny w tym państwie członkowskim. Gdy pod koniec 2016 r. skarżąca w postępowaniu głównym dołączyła do niego w Irlandii wraz z ich dzieckiem, również ona nie złożyła wniosku w tym zakresie w tym państwie członkowskim i nadal pobierała rumuński zasiłek rodzinny.
- 13 W dniu 10 stycznia 2018 r. skarżąca w postępowaniu głównym złożyła do właściwych władz irlandzkich wnioski o irlandzki zasiłek rodzinny.
- 14 Zgodnie z irlandzkimi przepisami w zakresie zabezpieczenia społecznego wniosek ten został uznany za złożony po terminie, ponieważ został złożony ponad dwanaście miesięcy po dacie osiedlenia się skarżącej w postępowaniu głównym lub jej małżonka w Irlandii. Na gruncie tych przepisów taki wniosek może być podstawą wypłaty zasiłku rodzinnego z mocą wsteczną tylko w przypadku przedstawienia przez wnioskodawcę powodów uzasadniających złożenie wniosku po terminie. Zgodnie z utrwaloną praktyką brak wiedzy wnioskodawcy o tym, iż ma prawo do ubiegania się o zasiłek rodzinny, nie stanowi jednak takiego powodu.
- 15 W niniejszej sprawie, ponieważ skarżąca w postępowaniu głównym nie dołączyła do wniosku żadnego uzasadnienia, właściwe władze irlandzkie uznały, że nie zwróciła się ona konkretnie o wypłatę zasiłku z mocą wsteczną i że w związku z tym nie była ona uprawniona do takiej wypłaty.
- 16 W związku z tym wspomniane władze uwzględniły wniosek skarżącej w postępowaniu głównym o zasiłek rodzinny w lutym 2018 r., przy czym mniej więcej w tym samym momencie przestała ona otrzymywać rumuński zasiłek rodzinny.
- 17 W dniu 13 sierpnia 2018 r. skarżąca w postępowaniu głównym wniosła na podstawie art. 301 ustawy z 2005 r. o ponowne rozpatrzenie wspomnianej decyzji, podnosząc, że wypłata zasiłku powinna być nastąpić z mocą wsteczną. Wspomniany wniosek o ponowne rozpatrzenie został oddalony w dniu 22 sierpnia 2018 r.
- 18 Skarżąca w postępowaniu głównym wniosła w dniu 29 sierpnia 2018 r. odwołanie od tej decyzji do urzędu odwołań ds. zabezpieczenia społecznego, które zostało oddalone w dniu 12 lutego 2019 r., w następstwie czego w dniu 10 maja 2019 r. wniosła ona skargę do sądu odsyłającego.
- 19 Sąd ten zwraca na początku uwagę, nie zgadzając się jednak z tym twierdzeniem, że zdaniem skarżącej w postępowaniu głównym fakt bycia beneficjentem rumuńskiego zasiłku rodzinnego jest równoważny ze złożeniem wniosku w rozumieniu art. 81 rozporządzenia nr 883/2004 ze względu na to, że na podstawie tego art. 81 „aktywny” wniosek w Rumunii powinien być zostać uznany za wniosek o irlandzki zasiłek rodzinny, począwszy od momentu, w którym Irlandia stała się właściwym państwem członkowskim.
- 20 Następnie wspomniany sąd zastanawia się nad możliwością zastosowania do zawisłego przed nim sporu art. 76 rozporządzenia nr 883/2004, ponieważ skarżąca w postępowaniu głównym podnosi, że niedopełnienie obowiązku przewidzianego w tym artykule nie skutkuje wyłączeniem przepisów

art. 81 tego rozporządzenia. Obowiązek rozpatrzenia wniosku jest niezależny od tego obowiązku, ponieważ jak miał orzec Trybunał, brak informacji nie zawsze musi godzić w ciągłość ochrony w zakresie ubezpieczeń społecznych.

- 21 Sąd odsyłający uważa wreszcie, że w zakresie, w jakim skarżąca w postępowaniu głównym uchybiła ciężącemu na niej obowiązkowi poinformowania o istotnych zmianach jej sytuacji, należy zastosować proporcjonalne środki na mocy prawa krajowego, które nie uniemożliwiają ani nie czynią w praktyce nadmiernie utrudnionym wykonywanie praw nadanych zainteresowanym na mocy tego rozporządzenia.
- 22 W tych okolicznościach High Court (wysoki sąd, Irlandia) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy pojęcie »wniosku« w rozumieniu art. 81 rozporządzenia nr 883/2004 obejmuje trwający stan otrzymywania świadczenia okresowego od pierwszego państwa członkowskiego (w sytuacji gdy świadczenie jest zasadniczo należne od drugiego państwa członkowskiego) w każdym przypadku, gdy takie świadczenie jest wypłacane, nawet po złożeniu pierwotnego wniosku i wydaniu przez pierwsze państwo członkowskie pierwotnej decyzji o przyznaniu świadczenia?
- 2) Jeżeli odpowiedź na pytanie pierwsze jest twierdząca, to czy w sytuacji gdy wniosek o świadczenie z zabezpieczenia społecznego został nieprawidłowo skierowany do państwa członkowskiego pochodzenia, podczas gdy powinien być zostać skierowany do drugiego państwa członkowskiego, obowiązek drugiego państwa członkowskiego na podstawie art. 81 rozporządzenia nr 883/2004 (w szczególności obowiązek uznania wniosku złożonego w państwie członkowskim pochodzenia za dopuszczalny w drugim państwie członkowskim) należy interpretować w ten sposób, że jest on całkowicie niezależny od obowiązku podania przez wnioskodawczynię prawidłowych informacji dotyczących jej miejsca zamieszkania na mocy art. 76 ust. 4 rozporządzenia nr 883/2004, wobec czego wniosek złożony nieprawidłowo w państwie członkowskim pochodzenia musi zostać uznany za dopuszczalny przez drugie państwo członkowskie dla celów art. 81, niezależnie od braku podania przez zainteresowaną prawidłowych informacji dotyczących jej miejsca zamieszkania zgodnie z art. 76 ust. 4 [tego rozporządzenia], w terminie na złożenie wniosku przewidzianym przez prawo drugiego państwa członkowskiego?
- 3) Czy ogólna zasada skuteczności prawa Unii skutkuje tym, że w okolicznościach takich jak w niniejszym postępowaniu (w szczególności w okolicznościach, w których obywatelka państwa Unii [Europejskiej] korzystająca z prawa do swobodnego przemieszczania się naruszyła wynikający z art. 76 ust. 4 obowiązek powiadomienia organów zabezpieczenia społecznego państwa członkowskiego pochodzenia o zmianie państwa zamieszkania) dostęp do uprawnień wynikających z prawa Unii staje się bezskuteczny ze względu na wymóg prawa krajowego państwa członkowskiego, w którym wykonywane jest prawo do swobodnego przemieszczania się, stanowiący, że w celu uzyskania zasiłku rodzinnego z mocą wsteczną obywatel państwa Unii musi wystąpić o przyznanie takiego świadczenia w drugim państwie członkowskim w terminie dwunastu miesięcy przewidzianym przez prawo wewnętrzne tego drugiego państwa członkowskiego?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 23 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 81 rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „wniosku” w rozumieniu tego artykułu obejmuje wyłącznie pierwotny wniosek złożony na podstawie przepisów państwa członkowskiego przez osobę, która następnie skorzystała z prawa do swobodnego przemieszczania się, czy też obejmuje ono również wniosek „ciągły”, który został złożony w momencie okresowej wypłaty przez właściwe władze tego państwa członkowskiego świadczenia, które w momencie tej wypłaty jest co do zasady należne od innego państwa członkowskiego.
- 24 Następnie należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału, przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której stanowi on część, również geneza tego przepisu może zawierać elementy istotne dla jego wykładni (zob. podobnie wyrok z dnia 8 maja 2019 r., *Inspecteur van de Belastingdienst*, C-631/17, EU:C:2019:381, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 25 W niniejszej sprawie Trybunał orzekł już w odniesieniu do art. 83 rozporządzenia Rady nr 4 z dnia 3 grudnia 1958 r. w sprawie wykonywania i uzupełniania przepisów rozporządzenia nr 3 w sprawie zabezpieczenia społecznego pracowników migrujących (Dz.U. 1958, 30, s. 597), którego treść w istocie pokrywa się z treścią art. 81 rozporządzenia nr 883/2004, że z brzmienia tego art. 83 wynika, iż dotyczy on składania wniosków przedstawianych przez pracowników migrujących (zob. podobnie wyrok z dnia 10 czerwca 1982 r., *Camera*, 92/81, EU:C:1982:219, pkt 7).
- 26 Artykuł 81 rozporządzenia nr 883/2004 ma bowiem na celu ułatwienie przepływu pracowników migrujących poprzez uproszczenie, z administracyjnego punktu widzenia, czynności administracyjnych z uwagi na złożoność procedur administracyjnych istniejących w różnych państwach członkowskich oraz uniknięcie sytuacji, w której ze względów czysto formalnych zainteresowani mogliby zostać pozbawieni swoich praw. I tak, zgodnie z tym przepisem złożenie wniosku do władz, instytucji lub sądu państwa członkowskiego innego niż państwo członkowskie, które ma wypłacić świadczenia, ma takie same skutki, jak gdyby wniosek ten został złożony bezpośrednio do właściwych władz tego ostatniego państwa członkowskiego [zob. podobnie, w odniesieniu do art. 83 rozporządzenia nr 4, wyrok z dnia 10 czerwca 1982 r., *Camera*, 92/81, EU:C:1982:219, pkt 7, a także, w odniesieniu do art. 86 rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. 1971, L 149, s. 2), wyrok z dnia 27 maja 1982 r., *Aubin*, 227/81, EU:C:1982:209, pkt 23].
- 27 Wynika z tego, że art. 81 rozporządzenia nr 883/2004 ma zastosowanie, w sytuacji gdy pracownik migrujący składa wniosek o zasiłek rodzinny do władz państwa członkowskiego, które nie są właściwe do jego rozpatrzenia na podstawie norm kolizyjnych przewidzianych w tym rozporządzeniu.

- 28 Natomiast, jeżeli wniosek o zasiłek rodzinny zostaje złożony do władz państwa członkowskiego wyłącznie na podstawie prawa krajowego tego państwa, a sytuacja beneficjenta ogranicza się do terytorium tego państwa członkowskiego, wniosek ten nie jest objęty zakresem stosowania rozporządzenia nr 883/2004 i w związku z tym nie może zostać uznany za „wniosek” w rozumieniu art. 81 tego rozporządzenia.
- 29 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że w chwili złożenia pierwotnego wniosku o zasiłek rodzinny w Rumunii sytuacja rodzinna skarżącej w postępowaniu głównym nie zawierała żadnego elementu transgranicznego, a władze rumuńskie były jako jedyne właściwe do rozpoznania tego wniosku.
- 30 Dopiero od chwili, gdy skarżąca w postępowaniu głównym przeniosła swoje miejsce zamieszkania do Irlandii, jej sytuacja została objęta podmiotowym zakresem stosowania rozporządzenia nr 883/2004 i w konsekwencji zastosowanie w stosunku do niej zaczęły mieć normy kolizyjne przewidziane w tym rozporządzeniu.
- 31 Jednakże nie można przyjąć, że w braku podjęcia jakichkolwiek czynności administracyjnych przez zainteresowaną osobę fakt dalszego pobierania przez nią świadczenia okresowego ze strony władz państwa członkowskiego może być uznany za „wniosek” w rozumieniu art. 81 rozporządzenia nr 883/2004.
- 32 Taka wykładnia nie byłaby bowiem spójna z celem art. 81 rozporządzenia nr 883/2004, którym, jak wynika z pkt 26 niniejszego wyroku, jest uproszczenie czynności administracyjnych zainteresowanych osób ze względu na złożoność procedur istniejących w różnych państwach członkowskich.
- 33 W tym względzie należy zauważyć, że ustanowiony w art. 81 rozporządzenia nr 883/2004 system przekazywania wniosków, oświadczeń lub odwołań, zgodnie z którym władze państwa członkowskiego, które nie są właściwe na podstawie norm kolizyjnych przewidzianych w tym rozporządzeniu, bezzwłocznie przekazują władzom właściwego państwa członkowskiego wnioski, oświadczenia lub odwołania, jest uzależniony od przestrzegania przez instytucje i zainteresowane osoby wzajemnego obowiązku informowania i współpracy.
- 34 Z art. 76 ust. 4 rozporządzenia nr 883/2004 wynika w szczególności, że o ile władze są zobowiązane do odpowiedzi na wszystkie zapytania w rozsądnym terminie i do udzielenia osobom zainteresowanym wszelkich informacji wymaganych do wykonania praw nadanych na mocy tego rozporządzenia, o tyle osoby te muszą jak najszybciej informować instytucje właściwego państwa członkowskiego oraz państwa członkowskiego miejsca zamieszkania o wszelkich zmianach ich sytuacji osobistej lub rodzinnej, które mają wpływ na ich prawo do świadczeń na mocy tego rozporządzenia.
- 35 Ponadto wykładnia pojęcia „wniosku”, która pomijałaby konieczność podjęcia przez zainteresowaną osobę jakichkolwiek czynności administracyjnych, uniemożliwiłaby władzom, do których wystąpiono z wnioskiem, zastosowanie się do obowiązków wynikających zarówno z art. 76, jak i z art. 81 rozporządzenia nr 883/2004, ponieważ nie byłyby one w stanie ustalić ani momentu, w którym należy przekazać informacje, wnioski, oświadczenia lub odwołania, ani władz, którym należy je przekazać.

36 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, iż art. 81 rozporządzenia nr 883/2004 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „wniosku” w rozumieniu tego artykułu obejmuje wyłącznie wniosek złożony przez osobę, która skorzystała z prawa do swobodnego przemieszczania się, do władz państwa członkowskiego, które nie jest właściwe na podstawie norm kolizyjnych przewidzianych w tym rozporządzeniu. W związku z tym pojęcie to nie obejmuje ani pierwotnego wniosku złożonego na podstawie przepisów państwa członkowskiego przez osobę, która nie skorzystała jeszcze z przysługującego jej prawa do swobodnego przemieszczania się, ani okresowej wypłaty przez władze tego państwa członkowskiego świadczenia, które w momencie tej wypłaty jest co do zasady należne od innego państwa członkowskiego.

W przedmiocie pytania drugiego

37 Mając na względzie odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze, nie ma potrzeby udzielenia odpowiedzi na pytanie drugie.

W przedmiocie pytania trzeciego

38 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy prawo Unii, a w szczególności zasada skuteczności, stoi na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, które uzależnia moc wsteczną wniosku o zasiłek rodzinny od dwunastomiesięcznego terminu przedawnienia.

39 W tym względzie należy przypomnieć, że prawo Unii nie narusza właściwości państw członkowskich w zakresie organizacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz że do ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego należy określenie przesłanek uzyskania uprawnienia do otrzymywania świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego, ich wysokości oraz długości okresu ich otrzymywania, jak również terminów składania wniosków o przyznanie tych świadczeń (zob. podobnie wyrok z dnia 18 listopada 2010 r., Xhymshiti, C-247/09, EU:C:2010:698, pkt 43). Warunki te muszą uwzględniać prawo Unii i nie mogą powodować wyłączenia z zakresu stosowania ustawodawstwa krajowego, osób, względem których to samo ustawodawstwo znajduje zastosowanie zgodnie z rozporządzeniem nr 883/2004 (zob. podobnie wyrok z dnia 4 czerwca 2015 r., Fischer-Lintjens, C-543/13, EU:C:2015:359, pkt 49).

40 W niniejszej sprawie należy zauważyć, że termin przedawnienia przewidziany w ustawodawstwie irlandzkim nie skutkuje wyłączeniem zainteresowanych z kręgu beneficjentów zasiłków rodzinnych, lecz ogranicza jedynie ich prawo do otrzymania wypłaty z mocą wsteczną, jeżeli nie złożą oni takiego wniosku w terminie dwunastu miesięcy od dnia, w którym zostały spełnione warunki uprawniające do otrzymania tych zasiłków.

41 Nie można zatem wykluczyć, że w przypadku gdyby skarżąca w postępowaniu głównym jak najszybciej zgłosiła władzom rumuńskim lub irlandzkim zmianę swego miejsca zamieszkania, byłaby ona uprawniona do wypłaty z mocą wsteczną irlandzkiego zasiłku rodzinnego.

42 Jak bowiem wynika z pkt 34 niniejszego wyroku, zgodnie z art. 76 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia nr 883/2004 każda osoba pobierająca świadczenie socjalne powinna jak najszybciej poinformować instytucje właściwego państwa członkowskiego oraz instytucje państwa członkowskiego zamieszkania o wszelkich zmianach jej sytuacji osobistej lub rodzinnej, które mogą mieć wpływ na jej prawa do świadczeń na mocy tego rozporządzenia.

- 43 W tym względzie Trybunał orzekł już, że niespełnienie obowiązku poinformowania określonego w tym przepisie może skutkować, zgodnie z art. 76 ust. 5 tego rozporządzenia, wyłącznie zastosowaniem proporcjonalnych środków zgodnie z prawem krajowym, które, po pierwsze, muszą być równoważne ze środkami stosowanymi w podobnych sytuacjach zgodnie z prawem krajowym (zasada równoważności) oraz, po drugie, nie mogą uniemożliwiać w praktyce lub nadmiernie utrudniać wykonywanie przez wnioskodawców praw przyznanych przez to rozporządzenie (zob. podobnie wyrok z dnia 4 czerwca 2015 r., Fischer-Lintjens, C-543/13, EU:C:2015:359, pkt 57).
- 44 Jak podkreśla sąd odsyłający, ponieważ strona skarżąca w postępowaniu głównym nie powołała się na naruszenie zasady równoważności, Trybunał nie ma obowiązku analizowania tej zasady w ramach niniejszej sprawy.
- 45 Co się tyczy zasady skuteczności, z utrwalonego orzecznictwa wynika, że ustalenie rozsądnych terminów zawitych jest co do zasady zgodne z wymogami skuteczności, ponieważ stanowi zastosowanie fundamentalnej zasady pewności prawa, która chroni jednocześnie zainteresowanego i daną administrację. Terminy takie nie mogą bowiem uniemożliwiać w praktyce lub nadmiernie utrudniać wykonywanie uprawnień gwarantowanych w porządku prawnym Unii (zob. wyroki: z dnia 15 kwietnia 2010 r., Barth, C-542/08, EU:C:2010:193, pkt 28; z dnia 8 lipca 2010 r., Bulicke, C-246/09, EU:C:2010:418, pkt 36).
- 46 Ponadto Trybunał orzekł, że przepis krajowy ograniczający do sześciu miesięcy moc wsteczną wniosków o zasiłek rodzinny nie uniemożliwia wykonywania praw nadanych na mocy prawa Unii pracownikom migrującym (zob. podobnie wyrok z dnia 23 listopada 1995 r., Alonso-Pérez, C-394/93, EU:C:1995:400, pkt 30, 32), podobnie jak uznał, że ustanowienie krajowego trzyletniego terminu przedawnienia jest rozsądne (zob. podobnie wyrok z dnia 15 kwietnia 2010 r., Barth, C-542/08, EU:C:2010:193, pkt 28).
- 47 Wynika z tego, że dwunastomiesięczny termin przedawnienia sam w sobie nie wydaje się uniemożliwiać w praktyce lub nadmiernie utrudniać wykonywanie praw nadanych na mocy rozporządzenia nr 883/2004.
- 48 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że prawo Unii, a w szczególności zasada skuteczności, nie stoi na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, które uzależnia moc wsteczną wniosku o zasiłek rodzinny od dwunastomiesięcznego terminu przedawnienia, ponieważ termin ten nie uniemożliwia w praktyce lub nadmiernie nie utrudnia wykonywania przez pracowników migrujących uprawnień nadanych im na mocy rozporządzenia nr 883/2004.

W przedmiocie kosztów

- 49 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniach głównych, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 81 rozporządzenia (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,

należy interpretować w ten sposób, że

pojęcie „wniosku” w rozumieniu tego artykułu obejmuje wyłącznie wniosek złożony przez osobę, która skorzystała z prawa do swobodnego przemieszczania się, do władz państwa członkowskiego, które nie jest właściwe na podstawie norm kolizyjnych przewidzianych w tym rozporządzeniu. W związku z tym pojęcie to nie obejmuje ani pierwotnego wniosku złożonego na podstawie przepisów państwa członkowskiego przez osobę, która nie skorzystała jeszcze z przysługującego jej prawa do swobodnego przemieszczania się, ani okresowej wypłaty przez władze tego państwa członkowskiego świadczenia, które w momencie tej wypłaty jest co do zasady należne od innego państwa członkowskiego.

2) Prawo Unii, a w szczególności zasada skuteczności, nie stoi na przeszkodzie stosowaniu uregulowania krajowego, które uzależnia moc wsteczną wniosku o zasiłek rodzinny od dwunastomiesięcznego terminu przedawnienia, ponieważ termin ten nie uniemożliwia w praktyce lub nadmiernie nie utrudnia wykonywania przez pracowników migrujących uprawnień nadanych im na mocy rozporządzenia nr 883/2004.

Podpisy